

Complexnummer: 529880

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Maastunnel

Aantal complexonderdelen

8

Monumentnummers van complexonderdelen

529881, 529882, 529883, 529884, 529885, 529886, 529887, 529888

Woonplaats

Rotterdam

Gemeente

Rotterdam

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdoject

Parkkade 30, 3016 GN te Rotterdam

Complexomschrijving

MAASTUNNELCOMPLEX. De Maastunnel onder de Nieuwe Maas tussen de Parkkade en Oud-Charlois werd met de bijbehorende onderdelen gebouwd in 1937-1942 in opdracht van de Rotterdamse gemeenteraad, die hiertoe op 13 mei 1933 het principebesluit nam. Het architectonisch ontwerp in expressionistische trant werd geleverd door de architect van Gemeentewerken, ir. A.J. van der Steur. Het gehele project stond onder technische begeleiding van ir. J.P. van Bruggen, chef Tunnelafdeling van de Gemeentelijke Technische Dienst, bijgestaan door ing. M. Lassen Nielsen. Speciaal voor de bouw van de tunnel werd de N.V. Maastunnel opgericht, waarin een aantal grote aannemersbedrijven werden ondergebracht: de Nederlandsche Aannemingmaatschappij en Christiani & Nielsen uit Den Haag, Van Hattum & Blankevoort uit Beverwijk en de N.V. Internationale Gewapend Betonbouw uit Breda. Bij de aanleg van deze betonnen verkeerstunnel onder water - de eerste in zijn soort in Nederland - is gebruik gemaakt van de destijds revolutionaire zinkmethode, waarbij de negen tunnelementen van elk 6 meter vooraf werden vervaardigd en na afzinking onder water met elkaar werden verbonden.

Het complex omvat de volgende onderdelen: 1. het TOEGANGSGEBOUW aan de noordoever (Parkkade); 2. het TOEGANGSGEBOUW aan de zuidoever (Charloissehoofd); 3. het VENTILATIEGEBOUW aan de noordoever (Parkkade); 4. het VENTILATIEGEBOUW aan de zuidoever (Charloissehoofd); 5. de RIVIERTUNNEL, bestaande uit twee autotunnels en een fiets- en een voetgangerstunnel tussen de Parkkade en Oud-Charlois; 6. de TUNNELTRAVERSE aan beide oevers, over Maastunnelplein, Doklaan, 's-Gravendijkwal, Henegouwerlaan en Statenweg; 7. het noordelijke GARAGEGEBOUW (Baden Powelllaan); 8. het zuidelijke GARAGEGEBOUW (Doklaan).

Omschrijving van het complex

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De gebouwen en de tunnel van het MAASTUNNELCOMPLEX, gebouwd met een gewapend betonconstructie, worden gekenmerkt door een zakelijk-expressionistische vormgeving afgestemd op de functie. De riviertunnel heeft een rechthoekige doorsnede met twee afzonderlijke kokers voor het autoverkeer en aan de oostzijde boven elkaar twee kokers voor voetgangers en rijwielverkeer (waartoe de roltrappen zijn aangebracht). De betonconstructie is aan de buitenzijde met staalplaten bekleed, de tunnelkokers zijn inwendig met rechthoekige crèmekleurige tegels bekleed. De aanritten naar de tunnel, gezamenlijk vier rijstroken bevattend, zijn eveneens met een betonfundering uitgevoerd en verdiept gelegen in het Maastunneltracé waarover bij de hoofdkruisingen viaducten zijn aangebracht. De traverse geeft directe aansluiting op de rijkswegen naar Den Haag en Dordrecht. Aan weerszijden van de rivier staat een toegangsgebouw met roltrappen en een ventilatiegebouw die vrijwel identiek zijn aan elkaar vormgegeven. Ook de garagegebouwen aan weerszijden van de autotunnel kennen een vergelijkbare vormgeving. De gebouwen zijn voorzien van lambriseringen van oranjebruine Grestegels, wit gepleisterde gevelvlakken, groenkoperen platte, schild- en koepeldaken, stalen deuren en vensterkozijnen met kleine roedenverdeling en 'patrijspoorten'. De zakelijke doch zorgvuldig gedetailleerde interieurs zijn nog grotendeels oorspronkelijk.

Waardering van het complex

Het MAASTUNNELCOMPLEX met bijbehorende onderdelen als de eerste onderwatertunnel voor auto-, fiets- en voetgangersverkeer in Nederland is van algemeen belang vanwege grote cultuur- en architectuurhistorische waarde, alsook van stedenbouwkundige en bouwtechnisch-innovatieve waarde. Binnen het oeuvre van architect Van der Steur neemt het Maastunnelcomplex bovendien een belangrijke positie in.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529881

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	25 mei 2012
Kadaster deel/nr	82976/141

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Rotterdam	Rotterdam	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Delfshaven	G			637

Omschrijving**

Complexonderdeel 1

Inleiding

Noordelijk TOEGANGSGEBOUW tot de fietsers- en voetgangerstunnel, deel uitmakend van het Complex Maastunnel. Het zuidelijke toegangsgebouw aan de overzijde van de rivier is als pendant behandeld en heeft dezelfde kenmerken.

N.B. In het interieur is de oorspronkelijke verlichting vervangen door lichtbakken met TL-licht. De glazen vitrines in de wanden van de roltrappenschacht zijn verdwenen.

Omschrijving

Het één bouwlaag en een kelder tellende TOEGANGSGEBOUW is op een rechthoekige plattegrond opgetrokken in een constructie van gewapend beton, gefundeerd op speciale houten palen van Oregon-pine. Het gebouw heeft een laag schilddak, waarvan de uiteinden op een pagode-achtige manier omhoog krullen. Tussen de daklijst en de muur bevindt zich een strook met koperen luchtroosters. Het dak, een constructie van houten spanten, is bedekt met groen geoxideerde koperen platen. De muren zijn aan de buitenzijde bekleed met oranjebruine grestegels boven een plint van donkerbruine grestegels. De deuren en de vensters zijn gevat in stalen profielen en hebben een kleine roedeverdeling. Aan de oostzijde bevindt zich een lagere aanbouw met afgeronde hoeken en een plat, iets omhooglopend en ver overkragend dak met koperen bekleding. Aan de oost- en noordzijde bevindt zich het toegangsportaal, bestaande uit vier hoge stalen dubbele deuren met rechthoekige vensters met tussenliggende kolommen, eveneens bekleed met grestegels. In de luifel boven de ingangen bevinden zich boven de deuren lampen. Aan de zuidzijde loopt de aanbouw door in een halfcirkelvormig volume voor de dienstruimte, die met een trap in verbinding staat met de machinekelder. De dienstruimte heeft smalle rechthoekige vensters. Aan de zuidzijde bieden vier hoge rechthoekige vensters uitzicht op de rivier. Aan de westzijde een uitbouw, met het gewelf boven de roltrap. De hal, bekleed met eenvoudige rechthoekige crèmekleurige tegels, geeft toegang tot de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ondergrondse roltrappenschacht. Deze bestaat uit een koker van gewapend beton waarin vier roltrappen (twee voor stijgend en twee voor dalend verkeer). De roltrappen, aangedreven door een systeem van wormwiel- en tandwieloverbrenging door elektromotoren, zijn geleverd door de Berlijnse firma Carl Flohr A.G., in samenwerking met Stork en Hysch N.V. uit Haarlem. De ruim een meter brede treden van de roltrappen voor fietsers en voetgangers zijn van hout evenals de borstweringen van de leuning. In het gewelf van de roltrapschacht is een mozaïektableau aangebracht van de Rotterdamse beeldend kunstenaar J. Gidding: in het midden een medaillon van vissen en gestileerde golven. geflankeerd door zeemeerminnen. Aan de onderzijde is het tunnelverkeer (auto's, vrachtwagens, fietsers, en voetgangers) afgebeeld en aan de bovenzijde de scheepvaart (stoom- en zeilschepen) op de Maas.

Waardering

Noordelijk TOEGANGSGEBOUW als historisch-functioneel onderdeel van het Maastunnelcomplex, samen met het ventilatiegebouw een beeldbepalend element aan de noordelijke Maasoever met pendant aan de zuidelijke oeverzijde, van algemeen belang vanwege grote cultuur- en architectuurhistorische waarde, alsook vanwege stedenbouwkundige en bouwtechnische innovatieve waarde. Binnen het oeuvre van architect Van der Steur neemt het Maastunnelgebouw een belangrijke positie in.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Weg(C)

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529882

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	25 mei 2012
Kadaster deel/nr	82976/143

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Rotterdam	Rotterdam	Zuid-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Rotterdam	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Charlois	E			5479

*Omschrijving***

Complexonderdeel 2

Inleiding

Zuidelijk TOEGANGSGEBOUW tot de fietsers- en voetgangerstunnel, deel uitmakend van het complex Maastunnel. Deze pendant van het toegangsgebouw op de rechter Maasoever heeft twee toegangsportalen: een aan de zuid- en een aan de oostzijde.

N.B. In het interieur is de oorspronkelijke verlichting vervangen door lichtbakken met TL-licht. De glazen vitrines in de wanden van de roltrappenschacht zijn verdwenen.

Omschrijving

Het één bouwlaag en een kelder tellende TOEGANGSGEBOUW is op een rechthoekige plattegrond opgetrokken in een constructie van gewapend beton, gefundeerd op speciale houten palen van Oregon-pine. Het gebouw heeft een laag schilddak, waarvan de uiteinden op een pagode-achtige manier omhoog krullen. Tussen de daklijst en de muur bevindt zich een strook met koperen luchtroosters. Het dak, een constructie van houten spanten, is bedekt met groen geoxideerde koperen platen. De muren zijn aan de buitenzijde bekleed met oranjebruine grestegels boven een plint van donkerbruine grestegels. De deuren en de vensters zijn gevat in stalen profielen en hebben een kleine roedeverdeling. Aan de oost- en zuidzijde bevinden zich het toegangsportalen, bestaande uit vier hoge stalen dubbele deuren met rechthoekige vensters met tussenliggende kolommen, eveneens bekleed met grestegels. In de luifel boven de ingangen bevinden zich boven de deuren lampen. In de noordgevel bieden vier hoge rechthoekige vensters uitzicht op de rivier. Aan weerszijden van het zuidelijke portaal bevinden zich uitbouwen. In het linker, gesloten, volume dat half rond is afgesloten, bevindt zich

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een dienstruimte. In het op de zuidoosthoek uitgebouwde volume bevond zich oorspronkelijk een kiosk. De afgeronde gevel heeft een strookvenster bestaande uit drie brede vensters in het midden en een smal venster aan weerszijden van de strook, van elkaar gescheiden door kolommen. Aan de westgevel een rechthoekige lagere uitbouw, waarin zich het gewelf boven de roltrappen bevindt. Het interieur van de hal, bekleed met eenvoudige rechthoekige crèmekleurige tegels, geeft toegang tot de ondergrondse roltrappenschacht. Deze bestaat uit een koker van gewapend beton waarin vier roltrappen (twee voor stijgend en twee voor dalend verkeer). De roltrappen, aangedreven door een systeem van wormwiel- en tandwieloverbrenging door elektromotoren, zijn geleverd door de Berlijnse firma Carl Flohr A.G., in samenwerking met Stork en Hysch N.V. uit Haarlem. De ruim een meter brede treden van de roltrappen voor fietsers en voetgangers zijn van hout evenals de borstweringen van de leuning. In het gewelf van de roltrapschacht is een mozaïektableau aangebracht van de Rotterdamse beeldend kunstenaar J. Gidding.

Waardering

Zuidelijk TOEGANGSGEBOUW als historisch-functioneel onderdeel van het Maastunnelcomplex, samen met het ventilatiegebouw een beeldbepalend element aan de zuidelijke Maasoever met pendant aan de noordelijke oeverzijde, van algemeen belang vanwege grote cultuur- en architectuurhistorische waarde, alsook vanwege stedenbouwkundige en bouwtechnische innovatieve waarde. Binnen het oeuvre van architect Van der Steur neemt het Maastunnelgebouw een belangrijke positie in.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Bedieningsgebouw

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529883

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	25 mei 2012
Kadaster deel/nr	82976/145

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Rotterdam	Rotterdam	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Delfshaven	G			637

Omschrijving**

Complexonderdeel 3

Inleiding

Noordelijk VENTILATIEGEBOUW, deel uitmakend van het complex Maastunnel, gelegen op de Rechter Maasoever. Het gebouw is vrijwel identiek aan het ventilatiegebouw op de linker Maasoever.

Omschrijving

Het VENTILATIEGEBOUW bestaat uit een bovengronds deel van 34,22 m hoog met drie verdiepingen en een kap en een ondergronds deel van 26,43 m diep, dat inclusief de tunnel vijf bouwlagen telt. Het ondergrondse deel van het ventilatiegebouw werd gebouwd met behulp van een pneumatisch gefundeerd caisson van gewapend beton, waarmee tevens een aansluiting van de landtunnel op de riviertunnel werd verkregen. Het caisson bevat de pompenkelder, de twee tunnelbuizen voor autoverkeer, die voor voetgangers en fietsers, zuurstofmeetapparatuur en over de gehele lengte - met een peervormig dwarsprofiel - de ventilatiekanalen en de liftschaft. Beide delen zijn gebouwd in een gewapende betonconstructie. Het ventilatiegebouw staat via het ventilatiesysteem in verbinding met de eigenlijke tunnel, twee naast elkaar gelegen buizen van 450 meter lang voor het autoverkeer en twee kleinere buizen onder elkaar voor respectievelijk het Fietsers- en voetgangersverkeer. Het bovengrondse deel heeft in grove lijnen een rechthoekig grondplan met een basement bekleed met oranjebruine grestegels boven een plint van donkerbruine. Aan de oost- en westzijde bevinden zich, inpandig, de ingangen, bereikbaar middels eveneens betegelde trappen. De ingangen worden gemarkeerd door een pilaarvormige uitstulping en een afgeronde hoek. In het achterste deel van de west- en oostgevel wordt het betegelde basement onderbroken door vier rechthoekige vensters. De achtergevel aan de rivierzijde heeft aan weerszijden van een groot rechthoekig venster twee gesloten, donkergroen geverfde, stalen laaddeuren. Boven het basement bevindt zich een hoog expressief, gepleisterd betonnen bouwvolume, waarvan het middengedeelte een T-vormig grondplan heeft, met sculpturale afgeronde binnenhoeken en uitstulpingen op de hoeken aan de rivierzijde. In deze hoge ventilatieruimte bevinden zich acht pers- en zes zuigventilatoren met bijbehorende aandrijfmotoren.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Ter hoogte van de motoren bevindt zich geheel rondom een stalen tussenbordes bereikbaar via een steile trap. Aan het uiteinde van het bordes loopt een eenvoudige stalen trap naar het dak. In de oost- en de westgevel, in de glooiing van het brede naar het smalle gedeelte, bevindt zich een strook van tien rechthoekige vensters. In de noord- en zuidzijde bevinden zich respectievelijk zes kleine patrijspootvensters en een groot rond venster. Hierboven aan de noordzijde een hoge schijf met uitzwenkende hoeken en haaks hierop, aan de rivierzijde, een lager, geheel met koper bekleed absisvormig deel dat is samengesteld uit een constructie van spijlen en roosters, waarin zich het aanzuigmechanisme voor verse lucht bevindt.

Waardering

Noordelijk VENTILATIEGEBOUW als historisch-functioneel onderdeel van het Maastunnelcomplex en samen met het toegangsgebouw beeldbepalend element aan de noordelijke Maasoever met pendant aan de zuidelijke overzijde, van algemeen belang vanwege grote cultuur- en architectuurhistorische waarde, alsook vanwege stedenbouwkundig en bouwtechnisch-innovatieve waarde. Binnen het oeuvre van architect Van der Steur neemt het Maastunnelgebouw een belangrijke positie in.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Bedieningsgebouw

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529884

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	25 mei 2012
Kadaster deel/nr	82976/114

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>					
Rotterdam	Rotterdam	Zuid-Holland					
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Charloisse Hoofd	26			3087 CA	Rotterdam		
Charloisse Hoofd	27			3087 CA	Rotterdam		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>			
Charlois	E			5479			

Omschrijving**

Complexonderdeel 4

Inleiding

Zuidelijk VENTILATIEGEBOUW, deel uitmakend van het complex Maastunnel, op de Linker Maasoever. Het gebouw is vrijwel identiek aan het exemplaar aan de noordzijde van de rivier.

Omschrijving

Het VENTILATIEGEBOUW bestaat uit een bovengronds deel van 34,22 m hoog met drie verdiepingen en een kap en een ondergronds deel van 26,43 m diep, dat inclusief de tunnel vijf bouwlagen telt. Het ventilatiegebouw staat via het ventilatiesysteem in verbinding met de eigenlijke tunnel, twee naast elkaar gelegen buizen van 450 meter lang voor het autoverkeer en twee kleinere buizen onder elkaar voor respectievelijk het fietsers- en voetgangersverkeer. Het ondergrondse deel werd gebouwd met behulp van een pneumatisch gefundeerd caisson van gewapend beton, waarmee tevens een aansluiting op de landtunnel op de riviertunnel werd verkregen. Het caisson bevat de pompenkelder, de tunnelbuizen voor autoverkeer, voor voetgangers en fietsers, zuurstofmeetapparatuur en -over de gehele lengte met een peervormig dwarsprofiel- de ventilatiekanalen en de liftschacht. Ook boven de grond is het gebouw opgetrokken in een gewapende betonconstructie. Het bovengrondse deel heeft in grove lijnen een rechthoekig grondplan met een basement bekleed met oranjebruine grestegels boven een plint van donkerbruine tegels. Boven het basement bevindt zich een hoogopgaand expressief, gepleisterd betonnen bouwvolume, waarvan het middengedeelte een T-vormig grondplan heeft, met sculpturale afgeronde binnenhoeken en uitstulpingen op de hoeken aan de rivierzijde. Aan de noordzijde een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

hoge schijf met uitzwenkende hoeken en haaks hierop, aan de rivierzijde, een lager, geheel met koper bekleed absisvormig deel dat is samengesteld uit een constructie van spijlen en roosters, waarin zich het aanzuigmechanisme voor verse lucht bevindt. In deze hoge ventilatieruimte bevinden zich acht pers- en zes zuigventilatoren met bijbehorende aandrijfmotoren. Ter hoogte van de motoren bevindt zich geheel rondom een stalen tussenbordes bereikbaar via een steile trap. Aan het uiteinde van het bordes loopt een eenvoudige stalen trap naar het dak. In de oost- en westgevel bevinden zich op de begane grond in pandig de ingangen, bereikbaar middels eveneens betegelde trappen. De ingangen worden gemarkeerd door een pilaarvormige uitstulping en een afgeronde hoek. Het betegelde basement van de west- en oostgevel wordt in het noordelijke deel onderbroken door vier rechthoekige vensters. In het gepleisterde gedeelte bevindt zich in de glooiing van het brede naar het smalle gedeelte aan oost- en de westgevel een strook van tien rechthoekige vensters. De noordgevel aan de rivier heeft in het basement aan weerszijden van een groot rechthoekig venster twee gesloten, donkergroen geverfde, stalen laaddeuren. In het hierboven gelegen gepleisterde deel een groot rond venster. In de zuidgevel heeft de gepleisterde bovenbouw zes kleine patrijspootvensters. Het zuidelijke ventilatiegebouw onderscheidt zich hier van zijn gespiegelde pendant op de rechter Maasoever door de strook van twaalf rechthoekige vensters in het basement, voorts door de achterliggende kantoorfunctie (met nog oorspronkelijke indeling en details) en de lichtkoepels die de werkplaats en de magazijnruimte in de lage bouwdelen van licht voorzagen.

Waardering

Zuidelijk VENTILATIEGEBOUW als historisch-functioneel onderdeel van het Maastunnelcomplex, en samen met het toegangsgebouw een beeldbepalend element aan de zuidelijke Maasoever met pendant aan de noordelijke oeverzijde, van algemeen belang vanwege grote cultuur- en architectuurhistorische waarde, alsook vanwege stedenbouwkundige en bouwtechnisch innovatieve waarde. Binnen het oeuvre van architect Van der Steur neemt het Maastunnelgebouw een belangrijke positie in.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Bedieningsgebouw

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529885

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	25 mei 2012
Kadaster deel/nr	82976/120

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Rotterdam	Rotterdam	Zuid-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Rotterdam	tussen Parkkade en Oud-Charlois

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Charlois	E			5426
Delfshaven	G			637
Delfshaven	G			64
Charlois	E			5330
Charlois	E			5479
Delfshaven	G			386
Charlois	A			3878

*Omschrijving***

Complexonderdeel 5

Inleiding

Betonnen, circa 552,15 m lange VERKEERSTUNNEL. De afwerking en aansluiting op de ventilatiegebouwen van de in ruwbouw verzonken tunnelstukken geschiedde onder water en onder de grond. Hier werden de met kruisen verstijfde eindschotten verwijderd en de vier tunnelwanden van respectievelijk de autotunnels en de fiets- en voetgangerstunnel doorgetrokken. Vervolgens werden de ventilatiekanalen, de rijvloeren, de afscheiding tussen fiets- en voetgangerstunnel, de inspectiepaden, de betegeling en de elektrische installatie aangebracht. In 1939 liet men het eerste tunnelstuk zinken. Begin 1940 was de bouw zo ver gevorderd dat men via de tunnel beide oevers kon bereiken.

N.B. De oorspronkelijke klinkerbestrating is in de loop der jaren vervangen door asfalt.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De betonnen VERKEERSTUNNEL bevat twee kokers voor autoverkeer, een fietstunnelkoker en een voetgangerstunnelkoker in de Nieuwe Maas. Aan weerszijden van de tunnel onder water bevindt zich een open 'landtunnel' van gewapend beton en alleen bestemd voor autoverkeer (de traverse; zie onderdeel 6). Het riviergedeelte van de tunnel is aangelegd met de zogenaamde zink- en sleufmethode in een uitgebaggerde geul in de bodem van de rivier. De tunnel is samengesteld uit negen tunnelstukken van 61,35 m lang, 25 m breed en 9 m hoog. De doosvormige segmenten van gewapend beton zijn bekleed met 6 mm dikke stalen bodem- en zijwandplaten en vervaardigd in het gemeentelijk bouwdok aan de Heijsehaven. De autotunnels, een westelijke voor het verkeer vanaf de noordoever en een oostelijke voor het verkeer vanaf de zuidoever, zijn beide inwendig 6 m breed bij een hoogte van 4.20 m. De zijwanden zijn op tweederde hoogte bovenaan afgeschuind en geheel betegeld met langwerpige witte tegels (12,5 x 25 cm), speciaal vervaardigd door de N.V. de Sphinx, Petrus Regout & Co te Maastricht. De plafonds zijn behandeld met een witte 'cementpasta'. Aan weerszijden van de afscheiding tussen beide tunnelkokers bevindt zich een verhoogd inspectiepad met een eenvoudige ijzeren balustrade. Ter hoogte van de ventilatiegebouwen bevinden zich ijzeren deuren, die toegang geven tot het trappenhuis van het ventilatiegebouw en als nooduitgang dienen. De autotunnel bevat een systeem van dwarsventilatie: in het onderste deel van de buis, vlak onder de vloer, wordt de verse lucht aangevoerd via perskanalen en bovenin door openingen aan het begin en het uiteinde van de tunnel, wordt de verontreinigde lucht afgezogen en via de zuigkanalen naar buiten afgevoerd. De ventilatie vindt plaats in acht afzonderlijke secties, per sectie zijn twee pers- en zuigventilatoren aanwezig. De snelheid van de motoren wordt bepaald door het CO₂-gehalte, aangegeven door in de tunnel verspreide CO₂-meters. De in totaal 32 ventilatoren zijn opgesteld in de twee ventilatiegebouwen. De tunnel wordt verlicht door circa duizend natriumlampen, oorspronkelijk verzonken in de afgeschuinde delen van de tunnelwanden en in het plafond. De splitsing van beide tunnelrichtingen wordt bij de mondingen van de tunnel bekrachtigd door een vooruitstekende granieten muur met aan weerszijden een elegant trapje naar de inspectiepaden. Hierboven bevinden zich schelpvormige betonnen gewelven. Direct ten oosten van de autotunnel bevinden zich de boven elkaar gesitueerde fietsers- en voetgangerstunnelkoker, die via roltrappen in verbinding staan met de toegangsgebouwen. De fietserstunnel is inwendig 4.95 m breed en in twee banen opgedeeld. In het portaal van de fietstunnel is op de westwand een bronzen reliëf bevestigd ter nagedachtenis aan burgemeester mr. Pieter Droogleever Fortuyn (1868-1938), die destijds het startsein heeft gegeven voor de bouw van de tunnel. De iets smallere voetgangerstunnel (4.37 m) bevindt zich onder de fietserstunnel en is via een ronde betonnen trap met koperen arMLEuning bereikbaar. De wanden van de, vanaf de helft afgeschuinde, fietsers- en voetgangerstunnel zijn conform de autotunnel betegeld. De belichting geschiedt hier door gele natriumlampen, verzonken in de afgeschuinde delen van de tunnelwand. Aan het begin van beide tunnelingangen hangt een lichtbak met in eenvoudige zwarte letters de tekst: "HIER OPSTAPPEN".

Waardering

De Maastunnel, de eerste onderwaterTUNNEL voor auto-, fiets- en voetgangersverkeer in Nederland, van algemeen belang vanwege grote cultuur- en architectuurhistorische waarde, alsook vanwege stedenbouwkundige en bouwtechnisch innovatieve waarde. Binnen het oeuvre van architect Van der Steur neemt de Maastunnel bovendien een belangrijke positie in.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Weg(C)

Functie

Tunnel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529886

Status rijksmonument
Inschrijving register* 25 mei 2012
Kadaster deel/nr 82976/130

Woonplaats* Rotterdam *Gemeente** Rotterdam *Provincie** Zuid-Holland

Locatiennaam Maastunnel *Locatieomschrijving* Tunneltraverse op beide oevers

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Charlois	E			5479
Charlois	E			4647
Delfshaven	G			637
Delfshaven	G			638
Charlois	E			5541
Rotterdam	Z			5280
Delfshaven	E			1965
Rotterdam	Z			5282
Delfshaven	C			3610
Rotterdam	Z			4691
Rotterdam	S			4966
Rotterdam	S			4546
Rotterdam	S			5253
Rotterdam	Z			4692
Charlois	E			4756
Delfshaven	E			1693
Rotterdam	S			4930
Rotterdam	S			5259
Delfshaven	C			3614

Omschrijving**

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Complexonderdeel 6

Inleiding

Rond 1939 ontworpen, deels verdiept aangelegde TUNNELTRAVERSE aan weerszijden van de riviertunnel, als onderdeel van het verkeerstracé in het verlengde van de Statenweg en Doklaan. De inpassing van het nieuwe verkeersfenomeen van de tunneltraverse in het historische stadslichaam van Rotterdam werd door de directeur Gemeentewerken, W.G. Witteveen, opgevat als een stedenbouwkundig vraagstuk dat speciale technische en architectonische eisen stelde. De entree van het verkeer uit de richting Den Haag lag midden in het uitbreidingsplan Overschie/Blijdorp. Door de profilering van de weg, die richting het centrum smaller werd en van de pleintjes die op regelmatige afstand een opening vormden naar de achterliggende wijk, werd de snelheid van de automobilist geleidelijk afgeremd, om bij de entree van Blijdorp op een groot verkeersplein te komen, waar de doorgaande lokale wegen zich splitsen. Bij de aanleg van de weg in de bestaande stad moest men woekeren met de ruimte waartoe de tunneltraverse werd ontworpen.

Omschrijving

Het tracé van de TUNNELTRAVERSE bestaat, achtereenvolgens van noord naar zuid, uit de volgende stedelijke reeks: vanaf het Bentinckplein de Statenweg, Henegouwerlaan, 's-Gravendijkwal, Maastunnel, Doklaan en Maastunnelplein met ongelijkvloerse kruisingen/viaducten ter hoogte van de Beukelsdijk, de Mathenesserlaan, de Nieuwe Binnenweg, het Droogleever Fortuynplein en de Brielselaan. Het tracé vormt zowel stedenbouwkundig als verkeerstechnisch een ensemble en is ook als zodanig behandeld. De traverse wordt naast de ondertunnelingen gekenmerkt door weinig op- en afritten en gescheiden rijbanen en is met uitzondering van de spoorwegonderdoorgang Statentunnel en de tunnel onder het viaduct ter hoogte van het Droogleever Fortuynplein, die in het verlengde van de fietspaden aparte fietstunnels bevatten, uitsluitend toegankelijk voor het doorgaande autoverkeer. Met de traverse wordt een hoogteverschil van ongeveer 5 meter overbrugd. De tunneltraverse, bestaande uit twee rijbanen voor autoverkeer, elk van 6 meter breed, gescheiden door een verhoogde middenstrook, is gefundeerd op betonnen palen en uitgevoerd in een aantal segmenten van gewapend beton: respectievelijk twee opritten in bakprofiel, twee kokervormige onderdoorgangen ter hoogte van de Mathenesserlaan en de Nieuwe Binnenweg en een open diepliggend gedeelte in bakprofiel tussen de beide onderdoorgangen. De zakelijke vormgeving van dit infrastructurele bouwwerk is verlevendigd door een vakverdeling in de betonnen zijwanden. Aan de bovenzijde zijn de wanden afgedekt door banden van kunstmatig vervaardigde siersteen. In de onderdoorgangen zijn de wanden met grijsgroene tegels bekleed. Zowel bij de Nieuwe Binnenweg als bij de Mathenesserlaan bevindt zich een ondergronds gebouwtje, respectievelijk voor een transformatiehuisje en een klein gemaal voor de afvoer van het hemelwater. Aan weerszijden van de traverse zijn langs de ventwegen platanen geplant. De lengte van het totale Maastunnel-tracé bedraagt, met inbegrip van de 552,15 m lange tunnel, ongeveer twee kilometer.

Waardering

TUNNELTRAVERSE aan weerszijden van de Maastunnel met bijbehorende onderdelen en laanbeplanting als historisch functioneel onderdeel van het Maastunnelcomplex van algemeen belang vanwege cultuurhistorische waarde, alsook vanwege stedenbouwkundige en verkeerstechnische innovatieve waarde.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Weg(C)

Functie

Tunnel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529887

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	25 mei 2012
Kadaster deel/nr	82976/135

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Rotterdam	Rotterdam	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Delfshaven	G			637

*Omschrijving***

Complexonderdeel 7

Inleiding

Noordelijk GARAGEGEBOUW van het complex Maastunnel, gelegen op de rechter Maasoever tussen het voorsorteerplein (Droogleever Fortuynplein en Maastunnelplein) en de tunnelingang, tussen het fietspad en de tunneltraverse gedeeltelijk verzonken in het hier aanwezige dijklichaam. Aan de zuidzijde van de rivier bevindt zich een vergelijkbaar vormgegeven garagegebouw.

N.B. De stalen garagedeuren zijn inmiddels vervangen door aluminium deuren.

Omschrijving

Het GARAGEGEBOUW is op een waaiervormige plattegrond geconstrueerd in gewapend beton en gefundeerd op palen van Oregon-pine. Het deels onderkelderde gebouw telt gedeeltelijk twee bouwlagen, waarvan de verdieping wordt afgesloten door een laag koperen schilddak en het garagedeel van de begane grond (zuidelijk deel) een plat dak heeft. De begane grond is bekleed met oranjebruine grestegels, de verdieping is wit gepleisterd. De deuren en de kozijnen zijn van metaal. In de zuidgevel, gericht op de Maastunnel, bevinden zich twee garagedeuren onder een iets omhoog lopende betonnen luifel. Op de begane grond bevindt zich verder een werkplaats, verlicht door een patrijspoort in de oost-, zuid-, en noordgevel. De hoofdingang, die toegang geeft tot een rechte trap naar de verdieping, bevindt zich in de westgevel. Op de verdieping zijn naast toilet, kleed- en doucheruimte een schaftlokaal en een controleurskamer gesitueerd. De ruimten worden verlicht door stroken smalle vensters. De schoorsteen in de noordgevel accentueert het begin van het dijktralud.

Waardering

Noordelijk GARAGEGEBOUW als historisch-functioneel onderdeel van het Maastunnelcomplex van algemeen belang vanwege grote cultuur- en architectuurhistorische waarde, alsook vanwege de stedenbouwkundige betekenis.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Bedieningsgebouw

Functie

Monumentnummer*: 529888

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	25 mei 2012
Kadaster deel/nr	82976/94

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Rotterdam	Rotterdam	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Charlois	E			5541

*Omschrijving***

Complexonderdeel 8

Inleiding

Zuidelijk GARAGEGEBOUW van het complex Maastunnel op de linker Maasoever, gelegen aan de rand van het Karel de Stouteplein ten zuidwesten van de tunneltraverse. De oprit maakt een hoek van 45 graden met de tunnelas. Het gebouw is vergelijkbaar vormgegeven als het garagegebouw aan de noordzijde van de tunnel.

Omschrijving

Het zuidelijke GARAGEGEBOUW, waarin tijdelijk een brandweerkazerne was gesitueerd, is iets ruimer dan zijn noordelijke pendant op de Rechter Maasoever. Het gebouw is op een waaivormige plattegrond geconstrueerd in gewapend beton en gefundeerd op palen van Oregon-pine. Het deels onderkelderde gebouw telt gedeeltelijk twee bouwlagen, waarvan de verdieping wordt afgesloten door een laag koperen schilddak en het garagedeel van de begane grond (noordelijk deel) een plat dak heeft. De begane grond is bekleed met oranjebruine gres tegels, de verdieping is wit gepleisterd. De deuren en de kozijnen zijn van metaal. In de noordgevel, gericht op de Maastunnel, bevinden zich, in plaats van twee zoals in het noordelijke garagegebouw, drie garagedeuren, eveneens onder een iets omhoog lopende betonnen luifel.

Waardering

Zuidelijk GARAGEGEBOUW als historisch-functioneel onderdeel van het Maastunnelcomplex van algemeen belang vanwege cultuur- en architectuurhistorische waarde, alsook vanwege stedenbouwkundige betekenis.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Weg- en waterbouwkundige werken	Bedieningsgebouw	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument